

Բաց Նամակ

Պէյրուս-Երեւան, 14 Դեկտեմբեր 2021

**ՀՀ Արտաքին Գործոց Նախարար՝ Արարատ Միրզոյեանին
ՀՀ Արդարադատութեան Նախարար՝ Կարէն Անդրեանեանին
ՀՀ Կրթութեան, Գիտութեան, Մշակոյթի եւ Սփորթի Նախարար՝
Վահրամ Տումանեանին
ՀՀ Բարձր Տեխնոլոգիական, Արդիւնաբերութեան Նախարար՝
Վահագն Խաչատուրեանին**

Յարգելի Տեարք,
Առ ի գիտութիւն Ձեզի, վերջերս Ֆէյսպուքի տնօրէնութիւնը ահաբեկիչ կը համարէ ՀՀ Ազգային հերոս Մոնթե Մելքոնեանը եւ առ այդ, կ'արգելափակէ Մոնթի մասին գրառումներ եւ կամ հերոսին նկարը հրապարակող Ֆէյսպուքի օգտատէրերուն էջերը կամ առնուազն՝ տուեալ նիւթը: Նոյնը կը պատահի այն բոլոր գրառումներու պարագային, որոնք կը վերաբերին Հայ ժողովուրդի ազգային ազատագրական պայքարի զանազան հանգրուաններուն մէջ դէր ստանցնած ազատամարտիկներուն կամ անոնց պատկանած կազմակերպութիւններու անուններու նշումի պարագային:

Մեր կարծիքով, այս տնօրինումը առնուազն անյարգալից վերաբերմունք է Հայաստանի Հանրապետութեան նկատմամբ, որուն կառավարութեան անդամներն էք Դուք: Ահաբեկիչ նկատուող Մոնթե Մելքոնեանը ՀՀ Ազգային Հերոս է ու պետական մակարդակով մեծ պարգէներու արժանացած է ՀՀ կառավարութեան կողմէ: Այլ խօսքով եթէ Մոնթե Մելքոնեանը ահաբեկիչ է, ապա զինք պարգէնատրած Հանրապետութիւնը ահաբեկչական պետութիւն պէտք է ըլլալ ըստ Ֆէյսպուքի տրամաբանութեան...: Նոյնը կը վերաբերի առնչակից կազմակերպութիւններուն կամ ազատամարտիկներուն, որոնց հանդէպ պետական թէ ժողովրդային մակարդակով մեծ յարգանք կայ Հայաստանի մէջ:

Պարզ է, որ այս արշալի յետին կան թշնամի Ազրայէճանն ու Թուրքիան եւ ըստ ոմանց՝ հայանուն դաւաճաններ:

Հիմնուելով, վերոյիշեալին վրայ, ՉԱՐԹՕՆԵ-ի խմբագրութեան եւ աշխարհասփիւռ ընթերցողներուն ու բարեկամներուն անունով կը դիմեմ Ձեզի՝ իբրեւ նման հարց մը հետապնդելու գործելադաշտ եւ իրաւասութիւն ունեցող պետական գերատեսչութիւններու ղեկավարներ, որպէսզի Ձեր անմիջական հակադարձութիւնը ընէք՝ համապատասխան քայլեր առնելով Ֆէյսպուքի տնօրէնութեան մօտ սոյն անարդարութեան եւ կեղծիքին դէմ պայքարելու համար:

Մենք, վստահ ենք, որ ՀՀ կառավարութեան՝ պետական մակարդակով Ֆէյսպուքի տնօրէնութեան յղուած ընդամենը մէկ նամակ այս հարցը միանգամ ընդմիշտ կը լուծէ:

Հետեւաբար մեր ակնկալութիւնն է, որ Դուք ի պաշտօնէ պիտի չզլանաք ազգային եւ բարոյական սոյն պարտականութեան մէջ՝ փորձելով ամեն բան ընել ազգային մեր արժեքներուն վրայ դրուած պիտակաւորումը վերացնելու համար:

Յարգելի Նախարարներ,

Նշուած հարցով Ձեր գործնական միջամտութիւնը կենսական է: Սոյն հարցով ձեզմէ ակնկալուած քայլը՝ վստահ եղէք, որ անպայմանօրէն յօգուտ մեր պետութեան եւ ազգային արժանապատուութեան պիտի ըլլայ:

Յարգանքներով՝

ՍԵՆԱԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Լիբանանի ՉԱՐԹՕՆԵ Օրաթերթի

Գլխաւոր Խմբագիր

Լիբանանեան Լուրեր

Մաքրոնը Կառչած Կը Մնայ Ժառանգային Հռչակագրին. Լիբանանի Հարցը Դեպի Միջազգայնացում

Արաբական Ծոցի Համագործութեան Խորհուրդի ժողովը հաստատեց Լիբանանը շրջանային խնդիրներէ հեռու պահելու կարելորութիւնը եւ կարելորեց զէնքի սահմանափակումը օրինական զինեալ ուժերու ձեռին, ինչպէս նաեւ շեշտեց անոր սահմաններու ապահովութեան վրայ:

Ծոցի երկիրներու այս յայտարարութեան շուտով կրնան միանալ Եգիպտոսն ու Արաբական լիկան ընդհանրապէս, միշտ հիմնուելով Ժառանգային հռչակագրին վրայ:

Գնդակը այժմ կը գտնուի Լիբանանի ղեկավարութեան դաշտին մէջ ու հարցական կը մնայ անոր կարողութիւնը գործադրելու յանձնառութիւններ: Մինչ այդ Սեուաթական Արաբիոյ գահաժառանգն ու Ֆրանսայի Նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնի հանդիպման ընթացքին յայտնի դարձաւ, որ անոնք համակարծիք են Լիբանանի վերաբերող բոլոր օրակարգերուն պարագային, փրկելու համար վերջնական անկումի սեմին գտնուող Լիբանանը:

Հայկական Լուրեր

Երեւանի Մէջ Հանրակառքերու Վարորդները Գործադու Կ'ընեն

Երեւանի մէջ հանրակառքերու խումբ մը վարորդներ երթուղի դուրս չեն եկած. անոնք հաւաքուած են Ջրվէժի մէջ եւ կը հրաժարին երթուղի դուրս գալ: Խօսքը հին հանրակառքերու վարորդներուն մասին է:

Վարորդները կը պահանջեն, որ քաղաքապետ Հայկ Մարութեանը գայ, որ անոր ներկայացնեն իրենց պահանջները: Վարորդները հրաժարեցան մանրամասն ներկայացնել իրենց պահանջները:

Վարորդներէն մէկը ըսած է, որ կը պահանջեն աշխատավարձի բարձրացում, պայմաններու բարելաւում:

Նշենք, որ Երեւանի մէջ հանրակառքերու խումբ վարորդներու երթուղի դուրս չգալուն պատճառով որոշ կանգառներու մէջ մարդկոց մեծ կուտակումներ եղած են:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

**Բարերար Ռաֆֆի Մանուկեան
25,976 Ամ. Տոլար Նուիրեց
Հայ Աւետ. Գոլէճի Անձնակազմին**

Հայ Աւետարանական Գոլէճը ուրախութեամբ կը յայտնէ, թէ դպրոցի երկարամեայ Նախկին աշակերտներէն բարերար տիար Ռաֆֆի Մանուկեան 25,976 կանխիկ ամերիկեան տոլարի Նուիրատուութիւն մը կատարեց դպրոցի անձնակազմի կարիքներուն հասնելու՝ Լիբանանի տնտեսական տագնապի այս ծանր շրջանին:

Մեծապէս կը գնահատենք մեծարգոյ բարերարին այս ազնուական ժեսը եւ իր հարազատ դպրոցին նկատմամբ շարունակական եւ դրական հոգածութիւնը ու կը յայտնենք մեր խորին շնորհակալութիւնները:

ՀԱՅ ԱՎԵՏ. ԳՈԼԵՃ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին Չրոյց-Հանդիպումը Հայ Եկեղեցւոյ Համալսարանական Ուսանողներու Միութեան Հետ

Շաբաթ, 11 Դեկտեմբեր 2021-ի երեկոյեան ժամը 7:30-ին, Անթիլիասի Մայրավանքի «Կիլիկիա» թանգարանի սրահին մէջ, Հայ Եկեղեցւոյ Համալսարանական Ուսանողներու Միութիւնը (Հ.Ե.Հ.Ո.Մ.) զրոյց-հանդիպում ունեցաւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին հետ:

Աւելի քան ժամ մը տեւած հարցազրոյցը ուղիղ սփռուեցաւ Կաթողիկոսարանի Cilicia TV-էն: Չրոյցի ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ յատկապէս

երիտասարդութեան եւ Սփիւռքի առնչուած շարք մը հարցերուն: Վեհափառ Հայրապետը իր ունեցած փորձառութեան լոյսին տակ լայն բացատրութիւններ տուաւ երիտասարդութեան իւրայատուկ դերին հայ կեանքէն ներս, ինչպէս նաեւ անդրադարձաւ Սփիւռքի կառոյցներու վերակազմակերպման ու վերաշխուժացման կարեւորութեան:

Յայտնենք, որ 2022 տարին Վեհափառ Հայրապետը հռչակած է

«Սփիւռքի Տարի» եւ կոչ ուղղած, որ իր Հայրապետական պատգամին մէջ արձարծուած հարցերը լուրջ քննարկումի ենթարկուին Սփիւռքի գաղութներէն ներս:

Պատմութեան
Մէջ Այսօր

Գոհար Գասպարեան

Գոհար Գասպարեան (Խաչատրեան, 14 Դեկտեմբեր 1924, Գահիրէ, Եգիպտոս - 16 Մայիս 2007, Երեւան, Հայաստան), հայ օփերայի արուեստի մեծագոյն վարպետ, ԽՍՀՄ ժողովրդական արուեստագէտ:

Ծնած է 1924 Դեկտեմբեր 14-ին, Գահիրէ: Անոր անուանած նաեւ՝ «Հայկական սոխակ»: Գոհար Գասպարեան ունէր ձայնային լայն տիապագոյն, անբասիր արուեստի հմտութիւն. անոր ձայնը կ'առանձնանար ճկունութեամբ, երանգներու ճոխութեամբ, անցումներու թեթեւութեամբ: Պէլկանտո ոճի խոշորագոյն վարպետներէն է: Ուսանած է տեղի երաժշտական ակադեմիան, 1940 թուականէն ելոյթներ ունեցած է Գահիրէի մէջ: 1948 թուականին հայրենադարձուած է: 1949 թուականէն արդէն Հայաստանի օփերայի եւ պալէի ազգային ակադեմիական թատրոնի մեներգչուի էր, հանդէս եկած է 23 օփերաներու գլխաւոր դերերով, անոր երգացանկին մէջ տեղ գտած են աւելի քան 500 ստեղծագործութիւններ: Գոհար Գասպարեանի համերգային երգացանկը հարուստ եղած է նաեւ (Պաի, Հենտել, Մոզարտ, Շոքրաուս, Գրիգ, Գլիեր, Ռախմանինով, Չայկովսկի եւ ուրիշներ, իտալացի վարպետներ, հայ հոգեւոր երաժշտութիւն, Կոմիտաս եւ այլն):

Գոհար Գասպարեան 1956-էն ԽՍՀՄ ժողովրդական արուեստագիտուի էր: 1964-էն դասաւանդած է Երեւանի երաժշտանոցէն ներս, 1973-էն՝ Երեւանի երաժշտանոցի փրոֆեսոր է: Անոր բազմաթիւ աշակերտները դարձած են համաշխարհային լաւագոյն բեմերու մեներգիչներ: 1984 թուականին ընտրուած է Երեւանի պատուաւոր քաղաքացի: Անոր աշակերտը եղած է նաեւ ապագայ ամուսինը՝ օփերայի երգիչ, բեմադրող, դերասան Տիգրան Լեւոնեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ազատագրական Շարժումը Աւտոերթ Նախաձեռնեց

Ազատագրական Շարժումը հետեւեալ հաղորդագրութիւնը տարածած է.

«Ազատագրական շարժումը դեկտեմբերի 11-ին աւտոերթ նախաձեռնեց, մեկնարկելով Երեւանի Ծիծեռնակաբերդի բարձունքից եւ աւարտելով Սարդարապատի յուշահամալիրում:

Ազատագրական շարժման աւտոերթը իրագեկման ակցիա արեց Երեւանի մի շարք փողոցներում, Արարատի եւ Արմաւիրի մարզերում:

Աւտոերթի խորհուրդն այն էր, որ Հայաստանի ապագային իշխանութիւնները մեր երկիրը կանգնեցրել են նոր ցեղասպանութեան, եւ մենք պետք է մեր մէջ ուժ գտնենք համախմբուել եւ նոր Սարդարապատով ջարդել ներքին ու արտաքին թշնամու ողնաշարը: Մենք շարունակում ենք պայքարը յանուն իրական ազատագրման:

Ազատագրական Շարժում

Ազատագրական Շարժման Մասին

Ազատագրական շարժումն ազգի հոգու պոռթկումն է ստի,

խաբէութեան, դաւաճանութեան ու թշնամու հետ գործարքի գնալու դէմ: 2018-ից ի վեր փոփոխիստական տարբեր լոգուններով խաբէութիւնը մարդկանց՝ Նիկոլ Փաշինեանի կառավարութիւնը քանդեց Հայոց պետականութեան հիմքերը՝ բանակից մինչեւ տնտեսութիւն, սոցիալականից մինչեւ կրթութիւն, հանրութեան տարբեր հատուածների հանեց իրար դէմ, ստեղծեց ներազգային թշնամանք ու անհանդուրժողականութիւն: Այդ ամենն, ի վերջոյ, հանգեցրեց 2020-ի պատերազմի ժամանակ

տարածքային ու մարդկային մեծ կորուստների, Ազրայէճանի եւ Թուրքիայի կողմից նուաստացումների:

Ազատագրական շարժումը սկիզբ է առել յանուն հայկական պետականութեան վերականգնման, յանուն արժանապատուութեան ու անվտանգութեան:

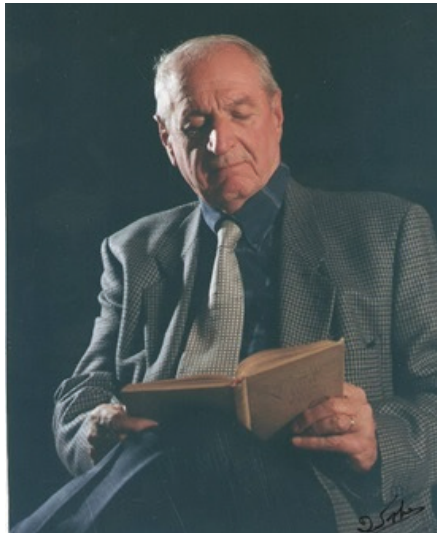
Շարժումը ձգտում ազատագրել Հայաստանը թուրքահպատակ իշխանութիւններից կանխելու համար թուրքական ու ազրայէճանական ներխուժումները»:

Յակոբ Ադամեանի Յիշատակին՝ Հինգերորդ Տարեկիցին Առթիւ

Դեկտեմբեր 2016 – 2021

ՆԱՅԻՐԻ ԲԵՇԻՇԵԱՆ – ԽԱՉԵՐԵԱՆ

Մեկնում ... անսպասելի երթ:
Արդեօք վերջն է ... կա՞յ միթե
աւարտ, ոչ՝ չկայ, որովհետեւ
յոկ ֆիզիքապէս պակասած է ձեր
ներկայութիւնը եւ դուք կը մնաք յաւերժ
ձեր գործերով:
Հայ մամուլի վաստակաւոր գործիչ,
գրող, հրապարակախօս, թարգման եւ
ճարտարապետ, ընտանիքիս սիրելի
բարեկամ՝ Պրն. Յակոբ Ադամեան,
մանկութեանս և պատանեկու-
թեանս ամենատպալուրիչ անձնա-
ւորութիւններէն մին:
Ամմոռանալի օրեր. Լաթաքիա՝ ամառ
1979, եւ անոր յաջորդող բազմաթիւ
ամառներ, մինչեւ 2009 Պաղճաղագ-
Բեսապ: Մեծագոյն հաճոյք եւ կեանքի
անջնջելի դասեր պարգեւեցիք զիս մեր միջեւ ստեղծուած անմիջական կապով
որ մնաց նաեւ հեռակայ, մինչեւ մեկնումէդ երկու շաբաթ առաջ:
Պրն. Ադամեան՝ երբ օր մը հետեւեալ հատուածը արտասանեցիք ոտքի ձեր
տան մէջ,-

«Մայրս գնում է գոմ՝ կովը կթելու:
Գնում է երկա՝ ր ժամանակ չի վերադառնում:
-Բա՛, աղջի՛, հարսն ի՞նչ եղաւ,- յանկարծ բացականչում է հորաքոյրս, -
գոմ գնաց ու չեկաւ:
Վազում են գոմ, տեսնում են մօրս՝ կովի մօտ նստած, գրկում մի կապուտաչեայ
երեխայ:

Այդ երեխան ես էի: »
-այնքան հարազատ ու բնական էր՝ որ պահ մը ինձ՝ պատանի հասակիս
թուաց թէ դուք էիք այդ երեխան, չէ որ դուք ալ կապուտաչեայ էիք՝...

Այդ օրը, դուք չմեկնաբանեցիք այդ տողերը:
Տարիներ ետք, երբ կարդացի Վահան Թոթովեցի «Կեանքը հին հռոմէական
ճանապարհի վրայ» վէպը հասկցայ թէ դուք չէիք այդ երեխան, սակայն
եւ այնպէս իմ մտքիս մէջ, դուք մնացիք անբիծ պատկերով, հեքիաթային
գրաւորութեամբ անձնաւորութիւն:

Հետագային երբ լոյս ընծայուեցաւ կարճ պատմութիւններու հիմնալի հատորդ՝
«Պուլպիկներու հարսանիքը»՝ արդէն յստակ էր թէ որքան ներշնչած էր
ձեզ մեծն Թոթովեցը, որուն ձօնած էիք այդ գործը, զինք համարելով ձեր
անուղղակի ուսուցիչը:

Մեր ամմոռանալի հանդիպումներուն, զմայանքով մտիկ կ'ընէի գրակա-
նութեան, սփիւռքահայ գրողներու, հայաստանի արուեստի գործիչներու
հետ առնչուող նիւթեր եւ դրուագներ, նաեւ տարբեր գրական թերթերու՝
«Նայիրի», «Շիրակ», «Չարթօնք», «Երբ» ձեր աշխատակցութիւններու
յիշատակութիւնները: Այս մթնոլորտի մէջ բախտը ունեցայ մեծնալու եւ
քաջալերուեցայ թարգմանչական փորձեր կատարելու:

Ինչպէ՞ս կարելի է մոռնալ ձեր խանդավառ ծայնով պատմուած Ուիլեամ
Սարոյեանի Լաթաքիա միօրեայ այցի յուշերը, մանաւանդ երբ ճարտարու-
թեամբ կ'արտայայտուէիք նմանցնելով Սարոյեանի խօսակցական հայերէնին:
Երանի կուտայի ձեզ որ ձեր տանը մէջ հիւրընկալած էիք «բարի հսկա»ն: Այդ
նկարագրութիւնը մինչեւ այսօր անջնջելի յուշ է:

Ուրիշ պատահիկ մը յուշերէս զիս կը տանի Պաղճաղագ – Բեսապ, երբ
առաջին անգամ մասնակցեցայ սկառուական բանակումի որպէս Արծուիկ
Հ.Կ.Մ.ի:

Այդ տարին՝ մեր խումբը հիւրընկալուած էր ձեր ընտանիքին պատկան հողին
վրայ: Իսկ դուք բարձրունքին վրայ գտնուող ձեր տան դիրքէն ամէն օր կը
հետեւէիք մեր բանակավայրի յառաջդիմութեան՝ լուսանկարելով իւրաքանչիւր
օրուայ համայնապատկերը:

Շաբ. Էջ 06

Պատասխան՝ «Հայերէնը Ինչի Կը Ծառայէ» Ըսողներուն

ԲԱԳՐԱՏ ԷՍԴՈՒԳԵԱՆ

Կերջերս ուշագրաւ երեւոյթ մը ըլլալով
կը ներկայանայ հայերէնի, յատկապէս
արեւմտահայերէնի ուսուցման նոր
ձեռնարկները:
Իրողութիւն է որ հայ ծնողներ վարժա-
րաններուն ճնշում կը բանեցնեն հայերէնի
աւելի նուազ ուշադրութիւն դարձնելու,
յատկապէս ալ գիտական նիւթերու դասա-
պահներուն հայերէն չգործածելուն համար: Այս
երեւոյթի հետեւանքով հայ վարժարաններու մէջ հայոց լեզուն հետզհետեւ
սահմանուած է հայոց լեզուի ու գրականութեան եւ կրօնքի ուսուցման
դասապահներով: Մեր դպրոցներէ ներս հայերէնի վերացումը ընդամենը
մէկ սերունդի մը պատմութիւնն է: Այսօրուայ աշակերտութեան ծնողները
հանդիսացող սերունդը այդ բոլոր դասապահները կ'անցնէր հայերէնով, ինչ
որ բնական յատկանիշն էր հայ վարժարան կոչումին: Ինչպէս որ պիտի
ըսէր Պարոյր Սեւակ. «Ուզեցին մէկ հայ թողնել, այն էլ թանգարանում»,
նոյնպէս այսօրուայ ընկերային տիրող հակումն ալ կ'ուզէ հայերէն լեզուի
գործածութիւնը սահմանել միայն հայերէնի դասապահներով:
Բազում անգամներ կրկնուած այս սրտցաւ նիւթը կրկին օրակարգի բերող
գործօնը եղաւ նոր հրատարակութիւն մը, որ ձօնուած է արեւմտահայերէնի
ուսուցման դրութեան: Մեզի համար ուշագրաւ է այն իրողութիւնը թէ այս
աշխատասիրութեան հեղինակը հայ մը չէ:

Երտալ Զըլք օրոշ ժամանակ պաշտօնավարած է Կեդրոնական Վարժարանի
մէջ իբրեւ փոխ տնօրէն: Ան իր պաշտօնէութեան շրջանին յատուկ ուշադրու-
թիւն սեւեռած է հայոց լեզուին եւ օգտուելով դպրոցի վաստակաւոր հայերէնի
ուսուցչուհի Շողեր Զափարեանի դասընթացքներուն զարգացուցած է իր
հայերէնի գիտելիքները:

«Ակօս»ի նախկին համարով ծանօթացուցած էինք անոր իր երկու ընկերներով
միասին կատարած ուսումնասիրութիւնը, որ նիւթ կ'ունենար Եղիա Տնտե-
սեանի երաժշտական հետազոտութիւնները: Դարձեալ ուշագրաւ երեւոյթ
մըն էր թէ իր նախապատրաստման փուլերով եւ թէ գոյացած արդիւնքով: Իսկ
այս անգամ ահաւասիկ մեր ձեռքին ունինք դարձեալ աշխատութիւն մը, որ իր
բովանդակութեան մէջ կը ներկայացնէ քերականութեան, ուղղագրութեան եւ
յատկապէս խօսակցական գործածութեան յատուկ բազում գիտելիքներ:

Այս նոր հատորը տեսնելով իսկոյն վերլիշեցինք Շիւքրիւ Ըլնճաքի նման բովանդա-
կութիւնով աշխատասիրութիւնը: Անցեալին Մեսրոպ Սրբազան իր Պատրիար-
քութեան շրջանին վերահասու ըլլալով նման աշխատութեան մը գոյութեան, իբրեւ
զօրակցութիւն ստանձնած էր հատորի հրատարակութեան մեկենասութիւնը:
Նշենք որ Շիւքրիւ Ըլնճաք ալ հայերէնին ընտելացած էր հետեւելով Հայր
Լեւոն Գերապայճառ Չեքիեանի Վենետիկեան դասընթացքներուն: Այդ
աշխատութեան իր մասնակցութիւնը բերած էր նաեւ Ռաքել Կօշկարեան,
որ նոյնպէս հետեւած էր խտացեալ դասընթացքներուն:

Ինչպէս յաճախ կը պատահի իւրաքանչիւր նոր աշխատութիւն կը յիշեցնէ
նոյն բնոյթի նախորդ գործերն ալ: Երբ այս պահուն կը խօսինք Վենետիկեան
դասընթացքներու մասին, կը յիշենք նաեւ այլ անուններ եւս, որոնք այդ
դասընթացքներուն միջոցաւ տիրապետեցին հայոց լեզուին եւ հասան այդ
լեզուով թարգմանութիւններ ընելու մակարդակին:

Գիրքի հանդիպակաց կողքին տեղադրուած է Երտալ Զըլքի կենսագրու-
թիւնը, որու միջոցաւ վերահասու կը դառնանք թէ հեղինակը ծնած 1972
թուին Իսթանպուլ եւ 1994-ին աւարտած է Մարմարա Համալսարանի
Պատմագիտութեան Բաժինը: 1997 թուականին նոյն համալսարանի մէջ
պաշտպանած է տոքթօրականը, ուսումնասիրելով Սկիւտարի ընկերային ու
տնտեսական կեանքը, հիմք ունենալով պաշտօնական արձանագրութիւնները:
Ապա Կրթութեան Նախարարութեան կողմէ պաշտօնակոչուած է նախ
որպէս պատմութեան ուսուցիչ եւ յետոյ ալ յոյն եւ հայ փոքրամասնութեան
վարժարաններու մէջ փոխ տնօրէն: Այդ պաշտօնի տարիներուն է որ իր մէջ
ծագած է հայերէնի ուսման ցանկութիւնը: Ան նաեւ յաճախած է Հրանդ Տիկ
Հիմնարկի կազմակերպած հայերէնի դասընթացքներուն եւ նոր գիտելիքներ
ամբարած, այս անգամ ալ «Ակօս»ի անձնակազմէն Սեւան Տէյիւմենճեանէն:
Այժմ Տոքթ. Երտալ Զըլք կը պաշտօնավարէ Իսթանպուլի Մետեմիյեթ
Համալսարանի Թրքական Երաժշտութիւն բաժնի մէջ նիւթ ունենալով հայ
երաժշտութեան ազդեցութիւնները թրքական երաժշտութեան աւանդութեան
վրայ:

Շաբ. Էջ 08

ԹՄՄ-ի Լուրեր

«Նկարիչն Ազնիւ Ստեղծագործում Ե Միայն Իր Հայրենիքում». Անատոլի Աւետեան Չրոյց Հայաստանի Ժողովրդական Նկարիչ, Հայաստանի Թեքեան Մշակութային Միութեան «Վահան Թեքեան» Մրցանակակիր Անատոլի Աւետեանի Հետ

ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՄԵԼԵՈՆԵԱՆ

«Ազնիւ ստեղծագործելու համար նկարիչը պիտի իր հողի վրայ լինի. հայրենի հողն ուժ ու միտք, ստեղծագործելու համար մեծ էներգիա է տալիս», - այս համոզմունքով է շուրջ եօթ տասնամեակ ապրում ու ստեղծագործում անուանի գեղանկարիչ, քանդակագործ Անատոլի Աւետեանը:

Արուեստասէր հասարակութեանը Անատոլի Աւետեանը քաջա-ծանօթ է իր բազմաժանր ստեղծագործութիւններով՝ գեղանկար, քանդակ, մետաղի եւ ապակու տարբեր տեխնիկայով աշխատանքներ եւ այլն: Դրանք տեղ են գտել Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, Ազգագրութեան թանգարանում, Երեւանի ժամանակակից արուեստի թանգարանում, Հայաստանի մշակոյթի նախարարութեան ֆոնդում, Հայաստանի գեղարուեստի ֆոնդում, Ամերիկայի հայկական թանգարանում, Սերգէյ Փարաջանովի թանգարանում, Հայաստանի նախագահի եւ Սուրբ Էջմիածնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նստավայրերում, Փարիզի քաղաքապետարանում, Հռոմի Պապի հաւաքածոում (Վատիկան) եւ այլն: Նկարիչը դա մեծ պատիւ է համարում, բայց եւ խոստովանում՝ հպարտ է, որ իր աշխատանքը ցուցադրուած է Մոսկուայի Արեւելքի թանգարանում՝ Յովհաննէս Այվազովսկու, Մարտիրոս Սարեանի եւ Մինաս Աւետիսեանի ստեղծագործութիւնների կողքին:

Մեզ հետ զրոյցում նկարիչը կէսկատակ կէս-լուրջ նշում է՝ յիշում է, որ նկարել սկսել է, երբ դեռ չէր խօսում, աւելի ճիշդ՝ ծննդեան օրից: «Մայրս գերմանուհի էր եւ յաճախ էր ասում, որ նկարելու շնորհն ինձ պապիցս է փոխանցուել: Հայրական կողմս լուրջ է, իսկ Վանաձորը, որի պատուաւոր քաղաքացին եմ, իմ սիրելի քաղաքն է», - նշում է Անատոլի Աւետեանն ու վստահեցնում՝ վանաձորցիներն արուեստասէր ժողովուրդ են եւ մշտապէս մեծ սիրով են այցելում իր ցուցադրութիւններին: Անուանի նկարիչը նախ աւարտել

է Փանոս Թերլեմեզեանի անուան ուսումնարանի գունանկարի, Թիֆլիսի գեղարուեստի ակադեմիայի մետաղի գեղարուեստական մշակման, ապա Երեւանի պետական գեղարուեստա-թատերական ինստիտուտի դիզայնի բաժինը, որում միաւորուած էին գունանկարն ու քանդակը: Վարպետը խոստովանում է՝ կրթութիւնից զատ՝ Մոդիլիանսիից է շատ սովորում, բայց իր համար մեծագոյն վարպետը Մարտիրոս Սարեանն է, ումից մշտապէս սովորելու բան կայ:

«Երբ ուսանող էի, իմ ստեղծագործութիւններից մէկը հաւանել եւ գնել էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Առաջինը՝ Յունաստան տանելու եւ նուիրելու համար: Դա ինձ համար մեծագոյն պատիւ էր», - նշում է Անատոլի Աւետեանն ու խոստովանում՝ երբեք չի դադարել սովորել, մշտապէս կատարելագործուել է հենց իր աշխատանքների վրայ, երբ տարիներ յետոյ տեսել է ստեղծագործութիւններն ու նկատել շտկելի տարրեր:

Նկարչի երեւանեան եռայարկ արուեստանոցում նրա ստեղծագործական հաւաքածուի մի փոքր հատուածն է ներկայացուած, մի մասն էլ Վանաձորի արուեստանոցում է: Աշխատանքների մեծագոյն մասն աշխարհի տարբեր ծագերում գտել են իրենց արժանի տեղը. պատուիրատուները քիչ չեն նաեւ այլազգիների շրջանում, որոնք Անատոլի Աւետեանի արուեստին ծանօթանում են պատկերասրահներից, ինչպէս նաեւ նկարչի անհատական կայքից:

Անատոլի Աւետեանի ներկայակնում գերիշխում է դեղինը. նկարչի համար այն լաւ տրամադրութեան, ուրախութեան եւ լոյսի գոյնն է: Յաջորդ տարի վաստակաշատ նկարիչը կը տօնի ծննդեան 70 ամեակը եւ այդ առիթով կը կազմակերպի անհատական ցուցահանդէս: «1982 թուականին, երբ 30 տարեկան էի, բացուեց իմ առաջին անհատական ցուցադրութիւնը: Այդ օրից սկսած՝

իմ ցուցահանդէսները հայրենիքում կազմակերպում եմ իմ յոբելեաններին», - նշում է Անատոլի Աւետեանը:

Քառասնամեայ ստեղծագործական կեանքի ընթացքում նկարիչը երբեք ստեղծագործական դադար չի ունեցել՝ բացառութեամբ նախորդ տարի, երբ չկար պատկերացում ի՞նչ, ինչպէ՞ս եւ ո՞ւմ համար նկարել: Արցախեան 44-օրեայ պատերազմից միայն մէկ տարի անց նկարիչը նորից վերականգնեց ստեղծագործական աւիւնն ու կարծես ընկաւ նոր հունի մէջ. հիմա նորից նա արուեստանոցում է վաղ առաւօտից մինչ ուշ երեկոյ: Առանձին թեմատիկ աշխատանքներից բացի՝ նախաձեռնել է դիմանկարների նոր շարք՝ «Իմ ժամանակակիցները» խորագրով: Համանուն շարքը երկրորդն է. եթէ նախորդում «Ժամանակակիցները» նաեւ բնորոշներն էին, ապա այս շարքում այն անուանի ժամանակակիցներն են, որոնց հետ տարբեր առիթների կամ յիշարժան դէպքերի ժամանակ առնչուել է նկարիչը՝ Վիքթոր Համբարձումեան, Լուսինէ Չաքարեան եւ այլք: Հայրենիքի հոգսերով մտահոգ նկարիչն իր ստեղծագործութիւններում չի կարողանում անմասն մնալ արդիական ինդիքներից, որոնց դէմ ընդվզում է վրձնով եւ իւրաքանչիւր աշխատանքում ինչ-որ մասնիկով ընդգծում միտքն ու ասելիքը:

«Իմ ցուցադրութիւններից մէկի ժամանակ Գրիգոր Խանջեանն ասաց՝ գիտե՞ս, եթէ արտասահմանում լինէիր, հիմա ինչէ՞ր կ'ունենայիր: Գիտեմ, բայց չեմ զոջում, որ մերժել եմ բոլոր առաջարկները եւ սահմանափակուել միայն ցուցադրութիւններով», - յիշում է նկարիչն ու մանրամասնում, որ իր բնատուր շնորհն ու ձիրքը մշտապէս անհամեմատ բարձր նիւթական վարձատրութիւն ունե-

ցել է հայրենիքի սահմաններից դուրս: Մերժել է առաջարկներն, ու համագործակցութիւնը սահմանափակուել է միայն ցուցադրութիւններով. նա շարունակում է արարել՝ ամուր կառչած հարազատ հողին՝ ստեղծագործական մայր ներշնչանքին:

Անատոլի Աւետեանը Հայաստանի վաստակաւոր եւ ժողովրդական նկարիչ է, արժանացել է մի շարք պարգէների: Նա վերջերս «Էրեբունի-Երեւան-2800» ստեղծագործութեամբ արժանացաւ նաեւ Հայաստանի «Թեքեան» Մշակութային Միութեան «Վահան Թեքեան» մրցանակին՝ «Կերպարուեստ» անուանակարգում: Նկարչի համար այն միջազգային մրցանակի նշանակութիւնն ունի, քանի որ բանաստեղծի անունը կրող միութիւններն ազգանուէր գործունեութիւն են ծաւալում աշխարհի մի շարք երկրներում: Տարիների հեռուից յիշում է, թէ ինչպէս բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեանի հետ անդամագրուեց Հայաստանի «Թեքեան» Մշակութային Միութեանն ու սկսեց մասնակցել ժողովներին, հանդիպումներին:

«Ուրախ եմ, որ Միութիւնը գործուն քայլեր է ձեռնարկում նախկին աւանդոյթները վերականգնելու եւ մի յարկի տակ ստեղծագործողներին հաւաքելու համար: Դա հաճելի միջավայր է ստեղծում արուեստագետների համար», - նշեց Անատոլի Աւետեանը:

Նշենք, որ Հայաստանի եւ ԱՄՆ եւ Գանատայի «Թեքեան» մշակութային միութիւնների համատեղ նախաձեռնութեամբ արդէն 27-րդ անգամ անցկացուող «Վահան Թեքեան» մրցանակաբաշխութիւնն իրականացւում է «Շաքէ Ղազարեան» Հիմնադրամի ֆինանսական աջակցութեամբ: Այս տարիներին մրցանակների եւ դրամական պարգէների են արժանացրել հարիւրից աւելի արուեստագետներ, գիտնականներ:

**Հայաստանի «Թեքեան»
Մշակութային Միութեան
Լրատուական Կենտրոն**

Տեօրթեուցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը Չոր Մերճուման-Չորք Մարգպան

Շար. Նախորդ շաբաթէն

- Մատանիին մէկը յարմար եղաւ, մատը անցուցի, Ռուբէնին կինը իմ մատանիս աղջկան տուաւ ըսաւ,- դուն ալ նշանածիդ մատը անցուր: Միսաք աղան ըսաւ՝

- Չէ, չ'ըլլար, այդ մէկը իմ կողմէս պէտք է ըլլայ:- Ես ալ ըսի՝

- Պապա հաշիւ ըրէ որ դուն քու կողմէդ անցուցած ես, նոյնն է:- Մերկողմիները՝

- Պենոնը ճիշտ կ'ըսէ,- ըսին: Միսաք աղան Էլմաստին ըսաւ՝

- Աղջիկս, առ մատանիս, նշանը անցուր, ես կու տամ արժէքը մատանիին:

- Արժէքը արդէն տրուած է,- ըսի:

Բաժակները լեցուեցան, «շնորհաւոր ըլլայ» ըսողը՝ խմեց, քաղցրաւենիքները կերանք, երկու ժամ անցաւ, խօսակցութիւնները վերջացան, ոտքի ելանք՝ «մնաք բարով առայժմ» ըսինք, Ռուբէնին տունը եկանք հոն նստանք: Ռուբէնը գնաց ափսէ մը *փախլաւա*, երկու շիշ քնիաք, հինգ-վեց *օքա* միս բերաւ, տիկնոջը ըսաւ՝

- Չիքէօֆթ պատրաստէ ալ ուտենք:

Երեք կիները շուտով ամէն ինչ պատրաստեցին, կերանք-խմեցինք, երգեցինք: Կեսգիշեր եղաւ ամէն մարդ իր տեղը գնաց: Թորոսը, Միսաքը ու ես հոն մնացինք:

Առաւօտ կանուխ Թորոսը զօրանոց գնաց, Ռուբէնը եւ Միսաքը յետոյ գացին, այդօր ես հոն մնացի: Երկու մատանիները ետ վերադարձուցի ոսկերիչին, վզնոց մը հաւնեցայ, վաթսուհինգ սուրիական լիրա վճարեցի առի, տարի Ռուբէնին տունը դրի:

Չատիկին տասնհինգ օր մնացած էր. զինուորական հագուստս հագայ գացի զօրամաս: Իմ հոն ներկայ կամ բացակայ ըլլալս յայտնի չ'ըլլար որովհետեւ աժուտանը, *սերճանը* զիս շատ կը սիրէն:

1925 Մարտ քսանութէն երեսունմէկ զինուորները ամսականները գանձեցին, այդ գիշեր գացինք Յովհաննէս աղային սրճարանը նստանք խաղալու, հետո ոչ մէկը խաղցաւ այդ օր, որովհետեւ ինծմէ դրամ չէին շահեր: Այս անգամ Ռուբէնը սկսաւ, երկու-երեք խաղ կ'առնէր մէկ հատ կու տար, այսպէս-այնպէս հարիւրյիսուն սուրիական այդ գիշեր շահեցաւ, յաջորդ գիշեր *սերճանը* սկսաւ խաղալ, Ռուբէնն ալ խաղցաւ երկուհարիւր սուրիական շահեցաւ, Յովհաննէս աղային յիսուն սուրիական տուինք, մեզի ալ հարիւրական մնաց:

Չատիկի տունը եկաւ, ոսկեշոթայ վզնոցը առի տարի Էլմաստին վիզը անցուցի, ըսի՝ «այս Չատիկի նուէր է»: Դուռ-դրացիներ տեսան նուէրը, սկսան ամէն մէկը բան մը ըսել՝ «ասի զինուոր մըն է, այսքան դրամ ուրտեղէն ունի», ուրիշ մը՝ «խաղամու է»:

Այն ժամանակ աղջիկ-տղայ իրարու հետ չէին կրնար պտտիլ, չէին կրնար իրարու հետ խօսիլ: Դին սովորութիւնները այդպէս էին, իմ այցելութեան երթալուս Էլմաստը ինծի չէր երեւեր, ես մայրիկին տունը կ'երթայի՝ մայրիկը Էլմաստը կանչել կու տար, մեզ առանձին կը թողուր որ մենք իրարու հետ խօսինք: Էլմաստը ամչկոտ էր, մայրիկը Էլմաստին կ'ըսէր՝ «նշանածիդ դեղձ տուր, մի՛ վախնար մէկը չի տեսներ ես ալ մէկու չեմ ըսեր»: Էլմաստը շուտով կը փախչէր....

Երկու ամիս ետք մեզի հրաման տրուեցաւ որ հայ զինուորները Լիբանան պիտի երթան, հոն զինուորութիւն ընելու: Ինծի հինգ ամիս մնացած էր որ երկու տարիս վերջանայ: Գացի աներայրիս յայտնեցի թէ նոր հրաման ստացանք, մեզ՝ հայ զինուորներս Լիբանան պիտի ուղարկեն, ի՞նչպէս ընենք:

- Կ'երթաս ամէն շաբաթ նամակ կը գրես, մինչեւ հինգ ամիսը վերջանայ, կու գաս կ'ամուսնանաս: Եթէ մէկ-երկու ամիս նամակ չ'առնեմ՝ Էլմաստը ինծմէ մի սպասեր:

- Պապա, ի՞նչ կ'ըսես, եթէ ես չմեռնիմ ես ձեզմէ չեմ բաժնուիր:

Մեզ՝ վաթսուն հայ զինուորներս, տարին Լիբանան, Բայաք օդակայանին մէջ գործի դրին, ոմանք կահագործութիւն ըրին, ուրիշներ՝ կոշկակարութիւն, երկաթագործութիւն: Անոնք որոնք արհեստ չունէին՝ բահ ու բրիչ տուին բանուորութիւն ըրին: Ես ճարապետի մէջ տասնապետ նշանակուէր էի, զիս ալ գործաւորներուն վրայ հսկիչ-տասնապետ ըրին: Դոն երեք շաբաթ մնացինք, ես երեք նամակներ գրեցի Էլմաստին:

արաբ աղջկայ մը հետ ամուսնացաւ Չահլէի մէջ, մեզ ալ՝ տեօրթեուցի վեց զինուորներս, հրաւիրեց հարսնիքին: Վեցս ալ գացինք հարսնիքին: Չահլէի արաբ աղջիկները հոն էին, մեզ հետ սկսան պարել-ուտել-խմել-փաթթուիլ, հայերու համար խենթ կ'ըլլային:

Իրենք ալ կ'ուզէին որ հայ տղու հետ ամուսնանան: Չահլէի մէջ հինէն տեօրթեուցի մը կար, Զայկարամ Տէր Պօղոսեան անունով, այս տեօրթեուցին Չահլէի ամէն աղջիկները կը ճանչնար: Ես հոն աղջիկ մը տեսայ, անոր հետ պարեցի, վերջը քովս եկաւ նստաւ, իրարու հետ խօսեցանք, անունս հարցուց՝ «Պենոն», ըսի, ես ալ իր անունը հարցուցի՝ «Չպէյտէ» ըսաւ, «քանի՞ տարեկան ես» հարցուցի, «տասներօթը» ըսաւ:

- Ես ալ քսան տարեկան եմ,- ըսի:

- Ի՞նչ ունիս:

- Մէկը չունիմ, տասներեք տարեկանիս հայրս եւ մայրս մեռան:

- Դուն ի՞նչ ունիս,- հարցուցի:

- Զայր, մայր եւ Ամերիկա ֆապրիքի տէր հօրեղբայր ունիմ, հօրեղբայրս հօրս նամակ կը գրէ միշտ, կ'ըսէ Չպէյտէն ամուսնացուր հոս դրկէ ամուսինին հետ:

- Ես զինուորութիւնս վերջանայ՝ կ'ուզեմ Ամերիկա երթալ, ամուսնանանք՝ միասին երթանք:

- Դեռ որքա՞ն ունիս զինուորական ծառայութիւնդ վերջացնելու:

- Զիչ մնաց, հինգ-վեց ամիս կայ դեռ:

Զիմա, ես հոն խելքս կորսնցուցի, ինքն ալ Էլմաստէն աւելի գեղեցիկ է, համ ալ ամէն ժամ հետդ կը խօսի, կը պտտի, կ'ուտեն- կը խմեն, իսկ մեր հայերը իր նշանածն անգամ չեն կրնար տեսնել: Այս պատճառով Էլմաստէն հրաժարելու չափ խելքս խառնուեցաւ, շուարած՝ տեղս չեմ կրնար կենալ:

- Չպէյտէ, դուն Զայկարամը կը ճանչնա՞ս,- հարցուցի:

- Այո, մեր դրացին է,- ըսաւ:

- Գալէ հոն երթանք...

- Զայտէ երթանք,- ըսաւ,- թեւս մտաւ, զիս Զայկարամին տունը տարաւ: Ճամփան ես ինծի ըսի՝ «տես դեռ իրար հետ ծանօթ չեղած թեւս մտաւ, իսկ Էլմաստը ինծմէ կը փախչէր, ձեռքը անգամ չէի կրնար բռնել, հայրը քիւրտի նման մարդ էր, Էլմաստը թող հոն մնայ, հրաժարիմ»... այսպէս մտմտացի:

Հասանք Զայկարամին տունը, Զայկարամը զիս տեսնելուն պէս ճանչցաւ, ոտքի ելաւ փաթթուեցանք, կարօտնիս առինք, նստանք իրարու հետ խօսակցութեան: Ըսի՝

- Նայիր, Զայկարամ, ես ճարապետս նշանած ունիմ, բայց հոս ձեր Չահլէի աղջիկները իմ խելքս առին: Սա ինծի հոս բերող աղջիկը իմ մէջս կրակ դրաւ կ'այրիմ, իմ նշանածս մոռցնել տուաւ: Իր գեղեցկութիւնը եւ լեզուն: Դուն ի՞նչ կ'ըսես այս գործին:

- Պենոն, մեր հայ աղջիկները մօտիկ չեն ըլլար, դուն երբ նշանուեցար կրցա՞ր հետը պտտիլ:

- Ձեռքը չկրցայ սեղմել, հարիւր հնչուն ոսկի ալ ծախսեցի իրեն համար, տասնհինգ տարեկան էր:

- Ես շատ լաւ կը ճանչնամ այս աղջիկը, հայրը հարուստ մարդ է, կ'ուզէ որ աղջիկը տայ քեզի պէս մէկու մը, ուղարկէ եղբօրը քով Ամերիկա, եղբայրը ֆապրիքի տէր մարդ է Ամերիկայէն նամակ կը գրէ որ Չպէյտէն ամուսնացնէ իր քով դրկէ: Այս աղջիկը մէկ հատիկ է, ուրիշ զաւակ չունին: Եթէ դուն համաձայն ես Ամերիկա երթալու՝ մէկ խօսքով կու տան քեզի, կ'առնես կ'երթաս: Քանի՞ ամիս դեռ ունիս:

- Վեց ամիս դեռ կայ:

Մինչայդ Չպէյտէն Զայկարամին տիկնոջ հետ կը խօսէր: Զայկարամին տիկինը ըսաւ.

- Պարոն Պենոն, Չպէյտէն քեզի շատ կը հաւնի, 'ինծի չ'առնե՞ր'՝ կը հարցնէ: Ես ալ ըսի՝ 'եթէ բախտ ունի, եթէ Աստուծոյ գրածն է՝ կ'ըլլայ: Բայց մէջս կրակ կայ: Սուրճ մը խմեցինք, Զայկարամին ըսի՝

- Գեորգը կ'ամուսնանայ, հարսնիք կ'ըլլայ հիմա: Գալէ հոն երթանք, հարսնիքը թող վերջանայ վերջը կը խօսինք:

Ելանք - Չպէյտէն նորէն թեւս մտաւ - քալեցինք: Զայկարամը ըսաւ՝

- Տեսա՞ր Պենոն դուն նշանածիդ հետ այսպէս թեւ-թեւի քալեցի՞ր: Ասիկա քեզի համար կենանքի ուրախութիւն է:

Սահմանագատում-Սահմանագծում. Առանց Չար Լեզու Ըլլալու, Բայց Խոր Մտահոգութեամբ

ՅԱԿՈԲ ՊԱԼԵԱՆ

Իրողութիւնները չեն դադարի գոյութիւն ունենալէ քանի որ անոնցմէ անտեղեակ ենք: Ալտու Յաքսել

Երբ չենք գիտեր թէ հողովուած սահմանագատում-սահմանագծում երկու բառերու ետին ի՞նչ վերապահուած է՝ մեր երկրին եւ ժողովուրդին, աւելի ճիշդ՝ ի՞նչ պիտի պարտադրուի պարտուած իշխանութեան, ենթադրութիւններ կ'ընենք, ճիշդ կամ սխալ՝ ինչպէս կ'ըլլան բոլոր ենթադրութիւնները:

Առանց չար լեզու ըլլալու, չար համարուած լեզուներու հետեւելու, կրնա՞նք խորապէս չմտահոգուիլ որպէս հողակտոր (յիշել Ռաֆայէլ Իշխանեանի ճիշդ հողակտորը փրկելու մասին) Յայաստանէն ռազմավարական տարածքներ կորզելու ո՛չ այնքան ալ գաղտնի միտումներու մասին խորհելով:

Սահմանագատում, սահմանագծում, այդ գոյգին հետ յիշուող ճանապարհ եւ միջանցք եզրերը կը կարօտին պարզաբանման: Մօտի դրացի եւ հեռուի դրացի երկիրներու ճանապարհները բաց կ'ըլլան, փոխադարձութեան սկզբունքով, յարգելով տուեալ երկիրներու օրէնքները եւ կանոնները, եւ շրջագայութեան եւ բեռնափոխադրումներու համար: Վիճաբարոյց չէ, խաղաղութեան բնական պայմաններու մէջ, այս կամ այն երկրի ճանապարհներով շրջագայութիւնը: Բայց աշխարհի, եւ մասնաւորաբար Յայաստանի, ոեւէ քաղաքացիի համար թաքուն եւ պարզաբանման կարօտ իմաստ եւ նպատակներ ունի միջանցքը, որ Յայաստանէն կը պահանջուի, որ կարծէք ճանապարհ չէ, տարբեր բան է: Այդ միջանցքը, որ Նախիջեւանը եւ Թուրքիան պիտի կապէ Ատրպէյճանի ինչպէ՞ս պիտի հակակշռուի, որու հակակշռին տակ պիտի գործէ: Ինչո՞ւ Յայաստանով անցնող ճանապարհները պիտի հակակշռուին ուրիշներու կողմէ: Միջանցքը պիտի ըլլայ տեսակ մը փապուղի՝ (tunnel) Յայաստանի պետութեան հակակշռէն անկախ, թէ՛ փոխադարձութեան սկզբունքով բաց ճանապարհ:

Բանակցութիւններ՝ իլիամ Ալիեւի զենքի ուժով միջանցք ձեռք բերելու մասին: Սպառնալիքի տակ բանակցութիւնները անուն ունին. տիքթաք:

Ռուսիա, Ատրպէյճան եւ Յայաստան Սոչիի մէջ կրկնութեան նմանող հանկպում ունեցան, բայց ոչ մէկ յստակ խօսք ըսուեցաւ առանցքային նշանակութիւն ունեցող «Չանգեզուրի Միջանցք»ի մասին: Թէեւ Ատրպէյճանի նպատակը եւ պահանջները յստակ են, ան կը սպառնայ Նոյնիսկ գինու զօրութեամբ հասնիլ իր նպատակին: Սոչիի ժողովին ի՞նչ խօսուած է, ի՞նչ պահանջուած է, ի՞նչ խոստացուած է, ինչո՞ւ համաձայնութիւն չէ գոյացած, ինչո՞ւ Վլատիմիր Փուտին չէ յաջողած տեսակետները համադրել:

Այս քաղաքական մշուշին մէջ, Եռակողմ ժողովին մասնակցող Յայաստանի վարչապետը, Ազգային ժողովին եւ ժողովուրդին պէտք է առանց ճապկումներու բացատրէ, թէ ի՞նչ է պահանջուածի ամբողջութիւնը, ի՞նչ է Յայաստանի համար ընդունելի տարբերակը, ի՞նչ է Յայաստանի ռազմավարական դաշնակից եւ ժողովի երրորդ կողմ Ռուսիոյ վերաբերումը:

Երեւակայեցէ՛ք պահ մը, որ Յայաստան գիշի կամ անոր պարտադրուի ընդունիլ «Չանգեզուրի Միջանցքը»: Ի՞նչ պիտի ըլլայ ան Յայաստանի քարտէսին վրայ. ան պիտի ըլլայ հայապատկա՞ն տարածք, թէ՛ տարածք՝ որ Չանգեզուրը պիտի բաժնէ երկու մասերու, եւ այդ տարածքի վրայ Յայաստանի պիտի պարտադրուի հրաժարիլ իր գերիշխանութենէն: Չանգեզուրի երկու մասերը ինչպէ՞ս պիտի պիտի կապուին իրարու: Յաղորդակցութեան համար կամուրջներ պիտի հաստատուին «Միջանցք»-ի զանազան հատուածներուն վրայ, թէ՛ այդ երկու հատուածները իրարու պիտի կապուին Ատրպէյճանի կողմէ հաստատուած եւ հսկուած անցակէտերով: Նման համաձայնութիւն-գիշում ո՞ր կրնայ յանգիլ ինչ կը վերաբերի Չանգեզուրի բնակչութեան ապագային եւ հոսկ՝ հայկական գոյութեան:

Ո՛չ ոք կը խօսի հայկական տարածքներու վերադարձի մասին:

Եթէ բարիդրացիական վերաբերում է Միջանցքի գիշումը, ինչո՞ւ չխօսիլ դէպի Սեւ Ծով հայկական միջանցքի մը մասին:

Սահմանագատում եւ սահմանագծում ինչպէ՞ս ընել, ո՞ր սկզբունքներով, ո՞ր իրաւունքով, ո՞ր ճշմարտութեամբ, այսինքն՝ ո՞ր բարոյականով:

Պէտք է խօսիլ հայ ժողովուրդի պատմական հայրենիքի մասին, ինչ կը վերաբերի անոր նախնիներով բնակուած աշխարհի մասին, ուր թաւալած է այդ ժողովուրդի պատմութիւնը, ուր ան եղած է բնիկ:

Ի վերջոյ տարբերութիւն մը կա՞յ, թէ՛ չկայ, բնիկներու (autochthon) պատմական հայրենիքը ներխուժած օտարի եւ բռնութեամբ հաստատած իրաւունքի եւ

անոր հակակառնակին միջեւ:

Այդ պատերազմով եւ անոր հետեւող աւարը քարտէսի վերածող իրաւունքով կը ճշդուի սահմանագատումը եւ սահմանագծումը, ինչպիսի արդարութեամբ կ'իրականացնուի. բռնագրաւողի ստեղծած կացութիւնը կատարուած իրողութիւն համարելով: Ի՞նչ բանի կը ծառայեն Մ.Ա.Կ.-ը եւ անոր Ապահովութեան Խորհուրդը:

Միթէ՞ պատմութիւնը կը սկսի բռնարարներու եւ նուաճումներու հաստատած (չ)իրաւունքի կանոններով:

Մ.Ա.Կ.-ի 193 անդամները, անոր Ապահովութեան Խորհուրդը եւ ընդհանուր քարտուղարը, պիտի ըսեն, թէ ո՞ր պէտք է դիմել, վասն արդարութեան եւ եւ ազգերու համերաշխութեան, գլխադրուած Իրաւունքի եւ գլխադրուած Արդարութեան յանգելու համար:

Շար. Էջ 07

Յակոբ Ադամեանի Յիշատակին՝ Հինգերորդ Տարեկիցին Առթիւ

Դեկտեմբեր 2016 – 2021

Սկիզբը Էջ 03

Ի վերջոյ, երբ հասաւ վերջին օրը, դուք մեր առջեւ պարզեցիք լուսանկարներու այդ շարքը: Խանդավառութեամբ կը պատմէիք այցելուներուն հանգրուանաբար մեր կազմած յաջողութեան, յիշեցնելով ձեր ասպարեզի տարիներու փորձը որպէս ճարտարապետ՝ շինարար, թէ յաջողութեան եւ կատարելագործումի մը հասնելու միակ գաղտնիքը յարատեւութիւնն ու հանգրուանները յարգելով աշխատիլն էին:

Այդ տարուրնէ սկսեալ, դուք անբաժան հիւրը եղաք մեր խարոյկահանդէսներուն, աննման տիկին Ալիսին հետ, միշտ քաջալերեցիք Դամասկոսի Հ.Կ.Մ.ը իր սկաւուռական, պատանեկան կամ երգչախումբի կազմերով, դրսեւորելով ձեր ազնուականութիւնը, համեստութիւնը եւ հայրենասիրութիւնը:

Յետադարձ ակնարկով երբ կը նայիմ, ես ինքզինքս մենաշնորհեալ մը կը զգամ ձեզ

խոհեմ խորհրդածութիւնները եւ հարազատ պատմութեանքները, եւ բարեկամութիւնը վայելած ըլլալու:

Դուք սփիւռքի արդի պատմութեան հիմնական մասնիկներէն էք ու կը մնաք: Ձեր օրինակով միայն կարելի է հպարտանալ. Սուրիոյ ամենադժուարին օրերուն դուք չընեցիք այս հիւրընկալ երկիրը եւ անտեսելով ձեր անձնական ապահովութիւնը մնացիք Լաթաքիոյ գաղութին սիւնը, պայքարեցաք յարատեւող կամքով, նաեւ օգնեցիք Քեսապահայութեան տեղահանման օրերուն, նեցուկ կանգնելով եւ տրամադրելով ձեր կարելին:

Որքան պիտի ուզէի այս տողերս անձամբ ձեզ կարդայի..., դուք այս երկրի վրայ մեր հետ չէք այսօր, սակայն յաւերժ ներկայ էք ու կը մնաք սրտիս եւ յուշերուս մէջ:

Պրիւքսէլ

*«Պուարիկներու հարսանիքը» - Անթիլիաս 2009

Սահմանազատում-Սահմանագծում. Առանց Չար Լեզու Ըլլալու, Բայց Խոր Մտահոգութեամբ

Սկիզբը Էջ 06

Կրկին յիշեցնեմ. պատմական, մարդկային եւ բարոյական ո՞ր հիմնաւորումներով հայոց մայրաքաղաք Անի կը գտնուի բռնազրաւողներու երկիր Թուրքիոյ մէջ: Չկա՞յ ատեան մը, անկախ քաղաքական որձեւեղ անպարարութիւններէ, ուր կարելի ըլլայ դիմել... Եթէ չկայ, կը շարունակուի homo homini lupusը, կամ անելի պարզ խօսելով, մեծ ծուկերը պիտի շարունակեն ուսել պզտիկ ծուկերը:

Ինչ որ ներխուժումով եւ պատերազմով չէ խլուած Հայաստանէն, հիմա միջազգային նենգ համաձայնութիւններով պիտի պարտադրեն, այս անգամ բարօրութեան, զարգացման, խաղաղութեան հաստատման մշուշին մէջ, զանգուածները համոզելով, որ ամէն ինչ լաւ կ'ըլլայ, երկիրը մեկուսացումէ դուրս կու գայ, առեւտուրը կը զարգանայ, խաղաղութիւն կը հաստատուի, կենսամակարդակը կը բարելաւուի: Լոյսերու մէջ շղարշուած խոստումներ, նախատեսութիւններ: Այդ բոլորին մէջ տեղ մը ներկա՞յ են հայ ժողովուրդը եւ անոր հայրենիքը:

Բայց դեռ ոչ ոք ըսաւ, թէ Հայաստան ի՞նչ գին պիտի վճարէ: Հայաստանի ժողովուրդը եթէ բան մը գիտէ եւ կը հասկնայ, թող ըսէ: Չեմ խօսիր բազմազոյն սփիւռք(ներ)ի մասին, որ ստուար մեծամասնութեամբ հեռադիտակին

հակառակ կողմէն կը դիտէ կացութիւնները, այսինքն՝ փոքրացած, իրեն համար՝ աննշան: Ամբոխավարական միամտութեան զոհ սփիւռքը, որուն տեւաբար ըսուած է, որ Հայաստանը իր ալ հայրենիքն է, թեր եւ դեմ կարծիքներ կը յայտնէ, կը յուզուի, կ'ընդվզի, եթէ իր քիթէն բռնելով ասդին-անդին չտանին: Բայց այդ «իր ալ հայրենիքն է» քաղաքական իրաւունքը ոչ մէկ ձեռով իրականութիւն դարձած է: Իր դերը արձագանգ ստեղծող ջուրակի տուփն է, soundbord:

Երբ կանգնինք կատարուած իրողութեան դիմաց, խոստումներով պարուրուած «Միջանցք»ը տրուի, կրկին Հայաստան-հողատիրէն մասն մըն ալ պոկուի, ի՞նչ պիտի ըլլան հետեւանքները ինքնիշխան (sovereign) պետութեան ապագային համար: Անկէ ետք ինչպէ՞ս եւ ո՞ր Հայ Դատը պիտի հետապնդենք: Անելի պարզ խօսելով, Հայաստան եւ սփիւռք(ներ), ո՞ր հայրենատիրական սկզբունքով, ինչպէս կ'ըսուի՝ դոկտրինով պիտի խօսինք եւ գործենք:

Ոչ ոք իրաւունք պիտի ունենայ ըսելու, թէ՛ չէր գիտեր, չէր հասկցած:

«Միջանցք»ը Հայաստանի անդամահատման շարունակման նո՞ր արարը պիտի ըլլայ, այս անգամ մեր սերունդի մեղսակցութեամբ, ուրիշ բառ չգործածելով:

Եւ մեր յետնորդները պիտի չներեն:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Հիմի Էլ Լռենք

Հիմի Էլ լռենք, եղբայրք, հիմի Էլ, Երբ մեր թշնամին իւր սուրն է դրել, Իւր օրհասական սուրը մեր կրծքին Ականջ չի դնում մեր լաց ու կոծին: Ասացէ՛ք, եղբայրք հայեր, ի՞նչ անենք, Հիմի՞ Էլ լռենք:

....

Թո՛ղ լռէ մունջը, անդամալոյծը, Կամ որոց քաղցր է թշնամու լուծը, Բայց մենք որ ունինք հոգի ու սիրտ քաջ, Ե՛կ, անվախ ելնենք թշնամու առաջ: Գոնէ մեր փառքը մահով հետ խլենք. Ու այսպէս լռենք:

ՌԱՓԱՅԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

14 2021
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Կրկ Երկ Երք Չրք Յնգ Ուրք Շրթ						
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ԷԼԻԶԱՊԵԹ ԹԱՇՃԵԱՆ
(1912 – 2007)
«Անվերնագիր»

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՌԱԿ ԶԱՐԹՈՆԵՐ ակումբի անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ Երեքշաբթի 14 Դեկտեմբեր 2021-ի երեկոյեան ժամը 7:00-ին ԹԵՔԵԴԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ մէջ, Ժըմմեյգի:

ՌԱԿ ԱԶԱՏ ԼԵՌ ակումբի անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի 16 Դեկտեմբեր 2021-ի երեկոյեան ժամը 7:00-ին ՌԱԿ ԱԶԱՏ ԼԵՌ ակումբին մէջ, Զահլէ:

THE RESISTANCE NETWORK

THE ARMENIAN GENOCIDE
AND HUMANITARIANISM IN
OTTOMAN SYRIA, 1915-1918

KHATCHIG MOURADIAN

Haigazian University

A Public Lecture
By

Khatchig Mouradian, PhD
Lecturer, Columbia University
Armenian and Georgian Area Specialist, Library of Congress

**“The Resistance Network: Genocide and Humanitarianism
in Ottoman Syria, 1915-1918”**

Monday, December 20, 2021 at 7 p.m.
Haigazian University Auditorium

The lecture will be streamed live on the Haigazian University Facebook Page

Մարզական

Պասքեթպոլ

**ՀԵԸ-ի Չոյգ խումբերը Յաղթանակով
Սկսան Լիբանանի 18-Էն Վար Տարիքային
Ախոյեանության Մրցումները**

Շաբաթավերջին սկսան Լիբանանի պասքեթպոլի 18 տարեկանէն վար տղոց եւ աղջիկներու ախոյեանության մրցումները: ՀԵԸ Անդրանիկ Անթրակի կը մասնակցի տղոց ախոյեանության մրցումներուն, ՀԵԸ Անդրանիկ Սին Էլ Ֆիլ՝ աղջկանց: Տղոց ախոյեանության մասնակցող խումբերը բաժնուած են վեց խմբակներու:

Աղջկանց ախոյեանության կը մասնակցին երկու խմբակներու: Իւրաքանչիւրին գլխաւոր երկու դիրքերը գրաւող կազմերը պիտի անցնին երկրորդ փուլ:

Տղոց կազմին մարզիչն Է Էլիաս Մուաուատը, վարչական պատասխանատուն՝ տղոք. Ռաֆֆի Զուլճեանը, խմբապետը՝ Արման Զերէանը:

Աղջկանց կազմին մարզիչն Է Ժիլպեր Սալիպա, վարչական պատասխանատուն՝ Նայիրի Սուէյտի - Հայրապետեանը, խմբապետուհին՝ Էրիքա Խուրին:

Մրցումները ուղիղ եթերով կը սփռուին Լիբանանի պասքեթպոլի ֆետերասիոնին դիմատետրի (Ֆէյսպուք) Էջէն:

ՀԵԸ Անդրանիկ Անթրակիս իր առաջին մրցումը կատարեց Կիրակի, 12 Դեկտեմբեր 2021-ի առաւօտեան, Չեմփս խումբին դէմ, Չուք

**Պատասխան՝ «Հայերենը Ինչի Կը
Ծառայէ» Ըսողներուն**

Սկիզբը Էջ 03

Այս պահուն մեզի կը վիճակի յաջողութիւն մաղթել այս աշխատասիրութեան համար եւ վերջիչել տարիներ առաջ Ռոպեր Հատտեճեանի «Օրագրիս 15 Էջերը» յուշագրութեան մէջ տեղ գտած մաղթանքին, որ ուղղուած էր Երեւանի մէջ հայագիտութիւն ուսանող եւ հայախօս դարձած մի ոմն Տիգի: «Ես քեզի աշխարհի լաւագոյն բաները կը մաղթեմ: Ուժ եւ իմաստութիւն կը մաղթեմ: Կը մաղթեմ տակաւին, որ... այո, սրտիս խորը ուրիշ մաղթանք մըն ալ կայ, քիչ մը տխուր այս անգամ: Երբ օր մը պիտի հեռանաս այս երկրէն, չըլլայ որ այդ հեռաւոր պիտեան յուսալքուիս ու տրտմիս հանդիպելով երիտասարդ Յակոբներու կամ Գեորգներու, որոնց հետ Նախ պիտի փորձես հայերէն խօսիլ եւ յետոյ պիտի ստիպուիս անգլերէնի փոխել անոր համար որ հայերէն չեն գիտեր անոնք:

Չըլլայ որ յուսալքուիս, վշտանաս, ընդհակառակը, ինչ գիտնամ՝ եթէ ձեռքէդ կու գայ բարեւ մը տանիս անոնց իրենց Մեծագգանչէն, անոնց պուտ մը սեր փոխանցես քու այդ խանդավառ հոգիէդ»:

Մենք ալ ամբողջ սրտով կը ձայնակցինք Հատտեճեանի այս բարեմաղթանքներուն եւ յաջողութիւն կը մաղթենք նման դժուար ճանապարհ ընտրած նուիրեալներուն:

«Ակօս»

Միքայելի դաշտին մէջ: Մեր տղաքը դաշտ ներկայացան յաղթելու տրամադրութեամբ եւ՝ 49-45 արդիւնքով պարտութեան մատնեցին իրենց մրցակիցը: Մրցումին MVP-ն ընտրուեցաւ ՀԵԸ Անդրանիկ Անթրակիսի մարզիկ Ժոզէֆ Խուրին:

ՀԵԸ Անդրանիկ Սին Էլ Ֆիլի կազմը Կիրակի երեկոյեան ժամը 6-ին, ՀԲԸՄ-ի Տեմիրճեան կեդրոնի «Անդրանիկ» մարզադաշտին վրայ մրցեցաւ Շաալաթ Էլ Զարմէի դէմ: Միակողմանի այս մրցումին, ՀԵԸ Անդրանիկ Սին Էլ Ֆիլի մարզուհիները՝ 112- 9 արդիւնքով ջախջախիչ պարտութեան մատնեցին իրենց մրցակիցը: Մրցումին MVP-ն ընտրուեցաւ մեր մարզուհիներէն Լարա Մասուտը:

Բարի երթ եւ յաջողութիւն կը մաղթենք մեր զոյգ խումբերուն:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

**ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ
ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ**

**Տեղի Ունեցաւ Տիգրանակերտի Հայրենակցական
Միութեան Ընդհանուր Ժողովը**

Շաբաթ, 4 Դեկտեմբեր 2021-ին տեղի ունեցաւ Լիբանանի Տիգրանակերտի Հայրենակցական Միութեան անդամական ընդհանուր ժողովը, Պուրճ Համուտի Հայ Կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի Ֆարաճեան լսարանին մէջ:

Ժողովին, Միութեան ընթացաւարտ վարչութիւնը ներկայացուց իր երկամեայ գործունեութեան նիւթաբարոյական տեղեկագիրը, որ, յետ քննարկումին, արժանացաւ ժողովականներու դրական գնահատականին:

Անդամական ժողովը ընտրեց նոր վարչութիւն՝ երկամեայ շրջանի մը համար: Կատարուեցան յառաջիկայ գործունեութեան վերաբերեալ առաջարկներ:

Լիբանանի Տիգրանակերտի Հայրենակցական Միութեան վարչութեան նորընտիր անդամներն են՝

Կրէկուար Գալուստ	(ատենապետ)
Սոնա Մայապեան Մելքոնեան	(փոխ ատենապետ)
Սեդա Սմսարեան Գարաքըլեան	(ատենադպրուհի)
Միհրան Նաճարեան	(հաշուապահ)
Մարալ Շատոյեան	(գանձապահ)
Ռաֆֆի Իսահակեան	
Մարիա Շատոյեան	
Նորա Օհաննեսեան Կեօգիլկիլիւքեան	
Շարիլ Գալուստ	

**Պէյրուօ, Լիբանան
11 Դեկտեմբեր, 2021**